

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioannis Ionstoni|| Theatrvm|| Vniversale Omnivm|| Animalivm||
Qvadrpedvm

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLV.

VD18 90528808

Caput VI. De Moncerote, et Asinis Cornutis.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10966

Monoceros Unicornu
Einhorn .

Capricornus Marinus
Meer Steinbock .

Monoceros Unicornu
Einhorn .

Hil
Pol

Alc
Hil
du
c. 6

Str
Ge
Phi
lan

Phi
l. 8

M.
Ver
l. 3.

Var
l. 1.

ciles, ut nullo labore, in quamcunque manus voluerit partem deducantur. *Silvestres*, in regno Senegae, ad fluvium inprimis Gambam inuenies. Ibi enim gregatim, ut apud nos apri, incedunt. *Lybici*, seu Mauri Indici sunt minores, et nec vocem, nec odorem horum ferre possunt, ut apud Polybium habes; imo nec contueri quidem eos audent, ut apud Solinum legitur. *Indici*, sunt quidem maximi; non eiusdem tamen omnes magnitudinis. Ideo Solinus duo

eorum genera tradit; nobiliores indicari magnitudine, minores notios dici. *Prasii* appellantur, qui maximi sunt, quales forte iam Madagascar, teste Scaligero, producit. *Taxilas* vocant, qui secundi ab his magnitudine existimantur. Illos et in Sumatra inuenies, animi robore, et virtutis indole iis, qui in continenti sunt praestantes. Ideo magnis navibus in continentem transportati, Calingarum Regi vendebantur, ut Aelianus prodidit.

CAPUT VI.

De Monocerote, et Asinis Cornutis.

Monocerotis vocabulum, quod Latinis unius cornu animal sonat, pluribus animalibus competit: stricte tamen soli illi, quod ἀπὸ τοῦ μόνου κέρατος, a solo cornu dictum est, et ideo Unicornis, et Unicornu. Brachmanorum Dialecto καρτάζωνον, vocatur. An in rerum natura sit, vel fuerit, alibi, post Baccium, et Bartholinum, magni patris magnum filium, disquiretur; nunc breviter fide auctorum, qui de eoscribere, de eodem agemus. *Descriptionem* itaque quod attinet, Strabo, ex Onescrito equos unicornes toto fere corpore referre scribit. Philes cauda aprum, Leonem rictu praefere ait. Plinius, reliquo corpore equo similem, capite cervo, pedibus elephanto, cauda apro, facit; et uno cornu nigro, media fronte cubitorum duum eminente, instrui. Plinium Solinus sequitur. Isidorus cum Rhinocero te confundit, et cornu ita acutum et validum esse, ut quicquid impetierit, aut ventilet, aut perforet, addit. M. Paulus Venetus, Magno Cham Tartariae a seruitiis, in regno Lambri conspici ait, Elephantem minores, depressum caput gerentes aprino simile, spinosa lingua, qua obvia petunt, nigricantibusque oculis, Rhinocerotis formam ad unguem aemulantur. Ludovicus de Varthema Bononiensis

de Monocerotibus a se visis, ita scribit. Ex altera templi Meccani parte claustra sunt, quibus bini Monocerotes vivi includuntur, qui pro re singulari, ut sunt, monstrantur. Eorum haec forma erat. Maior equinum pullum xxx. mensium imitatur, unumque in fronte cornu praefert, trium circiter ulnarum. Alter Monocerus, unius anni similis, cornu quatuor palmarum habet. Color ferae, ut equi sagmati obscurior, capite cervino, collo brevi, rarisque circa illud pilis, et brevi iuba ab altero tantum latere dependente. Crus subtile habet, gracile hinnuli instar: Pes anteriori parte parum fissus, ungula vero caprina, pedesque dextrum latus pilosum. Enimvero feritatem praefert, et naturam solitudinis amantem. Quae Garzias ab Horto habet, non appono. Reperiri dicuntur in Arabiae solitudinibus, ibique a mercatoribus visos, Thomas Bartholinus accepit. Garzias suos inter promontorium Bonae Spei, et illud, quod vulgo de Currentes nuncupatur, inveniri scribit. Paulus Venetus suos in regno Bosma et Lambri locat. Aeneas Sylvius, in extremis Asiae partibus, in quadam provincia nomine Macino, inter montes Indiae et Catalium, ubi vulgo, creditur habitasse Sericos Aloysius Cadamustus in novo orbe Cornu

Hist. l. 5.
PolybiusAldrov.
Hist. Quadrup. l. 1.
c. 6.Strabo
Geogr. l.
15.
Philes in
Lambis,Plin. H.N.
l. 8. c. 21.M. Paulus
Venetus
l. 3. c. 15.Vartom.
l. 1. c. 18.Scalig.
Exercit.Aelian. H.
A. l. 16 c.
15.Bartholin.
de Unicornu
cap. 24.
Garzias H.
Arom. l. 1.
c. 14.

Cornu in pluribus exhibetur locis. Decantatissima sunt; S. Dionysianum in Gallia; Venetum; Hispanicum; Ultraiectense; Helvetorum; Danicum; Mercatorum Venetorum; et Gedanensis Empirici. S. Baccius 1. 2. s. ult. Dionysianum, inter prima melioris notae reponit Baccius; quia rudiori forma, non politum, ad nigrorem vergens instar cervini, quam proxime ad veterum unicornu accedere videtur. In assignanda longitudine variant auctores. Renodaeus hominis proceritatem aequare tradit, ea fide, qua et nobis patuit: Baccius et Marinus ad sex cubitos extendunt: Goelnitzius ad sex et semi pedes metitur: Bellonius semissem complens ad septimum auget. Nec de pondere consentiunt. Cardano libras decem et septem pendere visum, cum tertia parte Goelnitzius ad vigesimum quintum pondus ascendit. Ego sublatum, ad decem et octo libras, cum Bellonio extenderem. Veneta unicornua inter vera censet Baccius, inter diversa ab antiquorum unicornibus. Andreas Marinus, quod antiquorum unicornibus longiora sint, nec striae habeant Monocerotis Aeliani, adeoque subtilia, ut pocula inde nulla conficiantur. Colore sunt cornu cervini politi, et pallidi non nigri. Feruntur occupato Byzantio in Venetorum Rempublicam transcripta, cum XII. pectoralibus satellitum Imperatorianorum. Hispanicum, cuius frustulum Philippus IV. Francisco Barberino Cardinali eminentissimo, et in peregrinos Heroas humanissimo, donavit, nihil singulare habet. Ultraiectense, longitudine Parisiensi par est, sufficienti amplitudine. Gyri frequentiores ad extremum apicem circumducti, recto tractu obliterantur. Crustae color cineritio similis, medulla candidiore. In magno pretio habetur, et pro vero venditur, ut infinitam auri vim, repetundarum damnata Colonia Agrippina, contra licitaretur. Helvetiorum, ad oram fluvii Arulae prope Brugiam,

anno M. D. XX. inventum est. Interiori facie est album, flavescens, exteriori, sine striis, duorum cubitorum longum, sed, ut moschus, odore praestans, praesertim igni vicinum. Danicum, in castello Friderici Burgi asservatur, longitudine septem pedes Romanos excedens, si partem alveo excipiamus inclusam, cuius mensuram pedis unius cum mensuris duabus Bartholinus deprehendit. Ambitus septem minimum digitos complectitur, aequali giro flexu in acumen desinens. Color ex candido mixtus et cinericio, quem per intervalla, nigriores striae, lineaeque obscuriores distinguunt. Venetorum mercatorum unicornu ex Germania allatum est, coloris splendore et varietate veri cornu speciem promittens, eoque magis, quod abrafae particulae, non dentium instar in ramenta, quae fricari possunt, concidant; sed inde quisquiliarum squamae eadem plane visciditate et lentore resistent, quo selecta quaevis animalium cornua. De Gedanensi nihil occurrit. Empiricus Constantinopoli redux, magno illud non ita pridem venditabat. De reliquis, quae huc spectant, ita Aelianus. Dicunt omnium maxime animalium absonam vocem et cententam emittere; et ad alias quidem bestias ad se accedentes mansuescere, cum gregalibus vero suis pugnare. Neque modo mares naturali inter se quadam contentione dissidere, sed contra etiam foeminas certare, pugnamque usque ad mortem victi ingravescere. Nam et reliqui corporis robore maximo praeditus est, et cornu inprimis inexpugnabili armatur. Desertissimas regiones persequitur, simul et solitarius errat. Coitus tempore ad foeminam mansuete mansuescit, et pariter pascuntur. Cum hoc tempus transferit, et ventrem ferre foemina coeperit, rursus efferatur, et solus vagatur. Praefiorum Regi illius pullos etiamnum teneros aiunt deportari, eosdemque festis et paegyricis diebus ad pugnam committi.

Bartholin.
de Ilicor.
c. 27.

Aelian.
A. 1. 16.
20.

ad

ad robur ostendendum. Nam integrae aetatis et perfectae, nullum unquam quisquam meminit captum fuisse. Tantum Aelianus. Alii addunt, adeo animal hoc puellas virgines venerari, ut, si sinus venienti aperiant, in illum, ferocia deposita, caput ponat, sicque saporatum velut inerme capiatur. De *Vsu* inter omnes notum, ad venena maxime commendari. Eo vero praesente sudare, et in humore ebullire, sicque verum dignosci, nonnullorum est sententia. Aloysius Mundella adversus morsum canis rabidi, aliorumque animalium maleficorum, nec non vermes eorumque symptomata commendat. Antiqui Indorum Reges, ad quorum notitiam primum hoc cornu pervenit, pocula ex eo sibi fabricabant, ut, dum ex iis bibebant, contra venena, ebrietatem, spasmodum, epilepsiam, et alios malignos morbos munirentur. Narrat Iordanus Iudaeam quendam Venetiis, in mensa cornu circulum delineasse, postmodum scorpionum et araneum iniecit, qui nunquam transilire poterunt ambitum cornu circumscriptum: deinde palmi altitudine quovis raptantes bestias, umbrane aut vi emanante, intra quadrantis horae spatium ambas necasse. Non est ergo mirum tanti esse pretii, ut Germani mercatores teste Baccio, pro uno XC. M. coronatorum poscerent; et Pontifex Romanus, erecta in Vaticano pharmacopoea, frustum XII. M. aureorum a mercatoribus Epidauriis redemerit, quo non semel Augustinus Ricchus Pontificius tunc temporis Archiater, felicissime, modo scrupuli, modo decem granorum pondere, ex vino, pel aliqua cordiali, aqua utebatur. Et haec de Unicornu nunc sufficiant, pluribus alibi agemus. Quantum ad *Asinos Cornutos*, tribus in locis eo celebrari invenio, in India, nempe, Scythia, et Africa. De *Afris* Herodotum auctorem habemus. De *Scythis* apud Aelianum habetur, et addit, Cor-

nua aquam fluminis Stygis continere, quae transmittit vasa omnia etiam ex ferro, missaque ab Alexandro Delphos, ut Pythiae dedicarentur. De *Indicis* ita idem Aelianus. Silvestres asinos equis magnitudine non inferiores apud Indos nasci accepi, eosque reliquo corpore albos, capite vero purpureo, oculisque cyaneis esse: cornuque in fronte gerere sesqui cubiti longitudine: cuius superius puniceum, inferius autem album, medium vero plane nigrum sit: atque non omnes quidem Indos, sed potentiores, quum tanquam armillis quibusdam brachia, sic cornua auro ornarunt, ex his ipsis bibere solere. Ex hoc cornu bibentem ab insanabilibus morbis tutum, fieri, neque eum ipsum convulsionibus corripi, neque sacro morbo tentari, neque venenis ullis ferunt. Quin etiam, si quid prius pestilens biberit, tum id evomere, tumque ad sanitatem redire. Quum autem caeteri asini, quibuscunque in terris sint, tam domestici, quam silvestres, tum caetera solipeda animalia, talos non habeant, neque fel in iecore, ut fertur: asinos Indicos cornigeros, Ctesias inquit, talis primum iisque nigris praeditos esse: eosdemque, si quis confregerit, interiora quoque nigra deprehensurum esse: neque felle eos carere: neque modo corporis velocitate longe multumque caeteros asinos superare, sed et velocitate eadem multo equis et elephantis praestare. Quum autem in viam se dederunt, tardius primo ingrediuntur, deinde paulatim tantum confirmantur ad contendendum iter, eos quidem ut assequi nemo possit. Postea autem, quam foeminae pepererunt, patres circa pullos a partu recentes, summa custodia versantur, eorumque commorationes locis Indiae desertissimis sunt. Quum a venatoribus Indis invaduntur, pullos suos adhuc aetate infirmos, a tergo suo pascentes ha-

Aelian. H.
A. l. 10. c.
40.

Aelian. H.
A. l. 4. c.
52.

Albert. H.
A. l. 22.

Jordan. l.
de peste.

Herodot.
l. 4.

E

bent,

admittitque, addit frendere terribiliter, et macilentiorē esse nostratibus. Attentior est censura Francisci Hernandi de tumulo dorsi. Iracundi sunt. Venatores conscendunt arbores, accurrit grex Zainorum, mordent et lacerant truncum, cum hominem non possint, quos ille superne tutus venabulo caedit. Gregatim discurrunt, eligunt ducem, et ut fertur, minorem aut vi-liorem omnium. Antonius Herrera scribit esse senem et flaccidum, neque nisi duce occiso societatem et cohortem dissolvere, prius enim occiderentur, quam regem defere-rent, auctor est Petrus Simon. Aliqui Bachiris hoc imputant. Mirum odium in tigridem. Dux Zaino-rum convocat, quoscumque potest sui generis, usque ad trecentos aut plures, quemadmodum Imperator con-ducit militem. His copiis in- vadit tigridem, quae, licet ferocif- sima prae omnibus Americanis feris, vincitur multitudine non sine ma- gna Zainorum strage. Inveni in- numeri occisi simul cum tigride, ut paucissimi possint epiniciū canere. De ingenio huius ferae sic narrat *Franciscus Hernandus*: Ferus est ac truculento morfu, cum primum est captus. Sed cum cicuratur, pla- cidus est domesticis, et habetur in deliciis. Caro est similis suillae a- prugnaeve, sed durior atque insua-

vior. Setae sunt asperae, albo ac nigro promiscue variatae colore. Vescitur glandibus, radicibus et aliis montanis fructibus, nec non vermiculis, lumbricis, atque aliis huiusmodi animalibus, quae lacu- stribus, humidis et uliginosis locis nascuntur. Devastant etiam sacra, cum ab eis non arcentur. Grega- tim ambulat, et redditi mites aluntur quibuscumque esculentis. *Digitum* pedum variant. Siquidem alii productiores sunt, alii breviores. Scri- bunt aliqui apros Indicos brevissi- mis esse caudis, ut abicissas esse pu- tes. *Pedibus* etiam esse nostratibus dissimiles, et posteriores uno digito non unguolato constare. Carnes multo nostrorum carnibus saporif-iores salubrioresque, sed sarnis o- pus est praecidi umbilicum, alio- qui uno die corrumpuntur. Idem est cum Taiacu Caaigora Marcgravii, Icon tamen variat, et descriptio plenior est. Ideo et hanc et illam addidimus. Habuit eum et quidem familiarissimum Amplissimus de Laet, quem cum per semestre et amplius humidis cibis aluisset, mortuus est ex ileo, ut videbatur. Valcken- burgius umbilicum illum mammam esse putabat, quod vasa mammaria haberet. Verum, qui animal pen- nitius norunt, catulos suos illa parte alere negant.

TITULUS II.

De Bifulcis aquaticis.

CAPUT UNICUM.

De Hippopotamo.

Aldrov.
Digit. 1. 1.
c. 12.

Ad Bifulca Hippopotamum re- tuli Aristotelem secutus. Ad digitata tamen recentiores referunt, et forte, ut ex icone et descri- ptione apparebit, melius. Dici- tur vero Hippopotamus, id est, fluviatilis equus, non, quod e- quum similitudine referat, sed quod magnus sit, ut *intraos* vim augendi significatum habeat. Fluvius ille

Nilus est. Dicitur et *equus Niloti- cus*, *bos marinus*, teste Bellonio, *porcus marinus*, quod parte ante- riore bubulam figuram, reliquo corpore suillam repraesentet, *ele- phas marinus*, tam ob magnitudi- nem, quam ob dentium candore et duritiem. Sed et *elephan- tus Aegypti*, *Rosmarus*, *Robart*, *Gomarus*, in regionibus in primis Prete

Bellon. de
aquatilib.